

Významné osobnosti naší univerzity

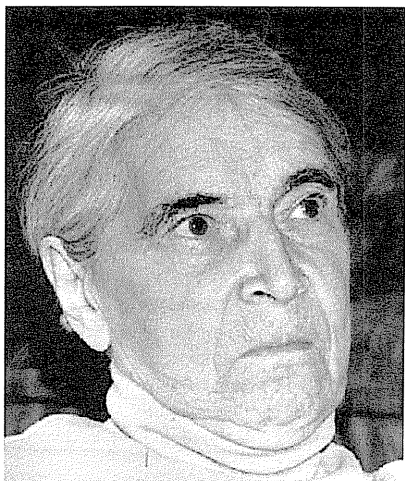
Před deseti lety zemřela Božena Komárková

Postavou drobnější, zato mravní autoritou převyšující mnohé současníky, vnímavá, tolerantní a přítom vždy pevná ve svých životních postojích. Milovala filozofické, teologické i politické diskuse a dokázala přesně formulovat své názory; těm, kdo byli ochotni naslouchat, připomínala jejich osobní odpovědnost i za veřejné záležitosti. Její cesta životem nebyla snadná; pomáhala jí křesťanská víra, ze které čerpala sílu, pevné zakotvení a jistotu.

Narodila se 28. ledna 1903 v Tišnově. Po maturitě na reálném gymnáziu studovala ve dvacátých letech na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity filozofii, historii a zeměpis. Jejími nejbližšími učiteli byli Masarykovi přírodní pokračovatelé: filozof Josef Tvrđý, historik Julius Glücklich a sociolog a etik Inocenc Arnošt Bláha. Jejich vlivem nastupovala do praxe s vírou v platnost masarykovských hodnot: v humanitu, lidskou důstojnost a demokracii. Nemalou měrou se na tom podílela i Akademická Ymca, křesťanské studentské hnutí, ke kterému se v téže době přiklonila, a také výrazné osobnosti s ním spjaté, zejména Josef Lukl Hromádka, Emanuel Rádl a Jaroslav Šimsa. To byla druhá alma mater, která utvářela její osobnost na pevném morálním základě.

Učila zprvu na měšťankách, posléze na gymnáziích v Ivančicích a od roku 1939 v Ostravě. Již na počátku okupace se zapojila do odbojové organizace Obrana národa, která měla své centrum na FF MU. Dne 10. ledna 1940 byla zatčena a po dvouleté vyšetřovací vazbě ve Vratislavi odsouzena ke dvanácti letům kázně „pro přípravu velezrady“. Její odbojoví spolupracovníci neměli tolik štěstí; klasický filolog a historik Vladimír Groh a pedagog Jan Uher byli popraveni, Josef Tvrđý umučen v Mauthausenu, muzikolog Vladimír Helfert zemřel těsně po válce na tyfus, kterým se nakazil v Terezíně.

Po osvobození učila historii a filozofii na klasičtém gymnáziu v Brně a začala psát disertaci *Obec Platónova a Augustinova*; přípravný materiál vznikl již ve vězení. Mni-

chov a zejména kapitulace Francie, které mnohým lidem zpochybnily dosavadní jistoty, jí vedly k hledání odpovědi na otázku, zda lidská práva byla jen dočasný fenomén liberální epochy, nebo zda zůstanou trvale zakotvena v evropské civilizaci. Disertační práci předložila na FF MU a po složení rigorózních zkoušek byla v březnu 1948 promována doktorkou filozofie. Téma lidských práv, které se teoreticky i prakticky stalo jejím tématem životním, ale ani poté neopustila. Pokračovala habilitačním spisem *Lidská práva ve filozofii XIX. století*, který však již nepodala; mohla jej na FF MU obhájit a habilitovat se v oboru filozofie dějin až v červnu 1992.

Z ideologických důvodů nesměla od roku 1950 ve školství působit; vystřídala několik zaměstnání, v roce 1951 byla penzionována. Ve výchovné a vzdělávací práci však pokračovala: po zrušení Ymcy v padesátých letech přednášela v Českobratrské církvi evangelické i ve svém bytě, vedla studijní a diskusní kroužky, organizovala lesní brigády křesťanské mládeže. Imponovala svým etickým postojem, pomáhala v orientaci na životních křižovatkách. Pro mladé napsala řadu článků, některé vyšly v *Křesťanské revui*. Od konce roku 1976 se jako signatářka Charty 77 a později manifestu Demokracie pro všechny dostala do opozice, v letech 1977 a 1988 byla vyslýchána a její byt

prohledán. Přispívala pak do samizdatových strojopisných edicí a sborníků, řada jejich studií vyšla v cizině. Prosazovala v nich křesťanský humanismus, křesťansky interpretovala vývoj moderní a postmoderní společnosti a zdůrazňovala nezadatelnost lidských a občanských práv. Patří sem práce *Sekularizovaný svět a evangelium* (Curych 1981, 1992), *Původ a význam lidských práv* (1986, rozš. vyd. z r. 1990 zahrnuje i její doktorskou disertaci), *Božena Komárková a její hosté* (1980, 1991).

Ukazovala (nejen) křesťanům jejich místo v sekularizované společnosti a způsob, jak mohou „konstruktivně odporovat totalitárním pokusem doby“. Její osobní statečnost a věrnost ideálům nezůstaly bez povšimnutí. Basiilejská univerzita jí 26. 11. 1982 udělila čestný doktorát teologie za prosazování lidských práv v teorii i životě. Prezident republiky V. Havel jí 28. 10. 1991 propůjčil Řád T. G. Masaryka za celoživotní zápas o demokracii. Masarykova univerzita jí v roce 1992 udělila zlatou pamětní medaili a habilitovala ji; na návrh Evangelické teologické fakulty obdržela medaili též od Univerzity Karlovy. Zemřela v Brně den před svými 94. narozeninami, 27. ledna 1997.

Milena a Jan Šimsovi uspořádali v 90. letech její drobnější časopisecké i dosud neuveřejněné příspěvky do šestisvazkových Spisů: *Lidská práva, Čemu nás naučila válka a Přátelství mnohých* (1997), *O svobodu svědomí, Ve světě a ne ze světa* (1998) a *Tolerance jako podmínka života* (1999). Soubor přesvědčuje o tom, že myšlenky B. Komárkové i její osobnost povzbuzují i dnes. Odvolávala se na evangelium, věřila „v osobního Boha, který pověřuje každého člověka jeho jedinečným posláním“, a připomínala lidskou odpovědnost před Bohem i v zápasu o lidská práva, nikdy však nemluvila za církev, ale vždycky jen za svou osobu: její život, rozhodnutí a postoje byly věcí jejího „osobního svědomí“.

H. PAVLINCOVÁ

Sto let od narození doc. Jaroslava Rosendorfského

V roce 2007 si Masarykova univerzita připomíná sté výročí narození jednoho z průkopníků brněnské romanistiky, doc. PhDr. Jaroslava Rosendorfského, CSc.

J. Rosendorfský se narodil 26.1.1907 v Dubňanech u Hodonína. Po vystudování gymnázia v Moravských Budějovicích pokračoval ve studiu na brněnské filozofické fakultě, kde si zapsal obory němčina, francouzština a filozofie. Díky stipendiu na římské univerzitě se poté zaměřil hlavně na italský jazyk a literaturu, i když ve stejné době se začíná zajímat rovněž o španělštinu a portugalštinu, pro něž také brzy získá aprobaci. Až do konce 2. světové války pracoval jako profesor na I. státní obchodní akademii v Brně, ve školním roce 1945/46 studoval v Paříži a v letech 1946-1949 působil jako lektor českého jazyka v Římě a v Neapoli. Na římské univerzitě získal doktorát a od roku 1950 začal pracovat jako odborný asistent pro italskou a španělskou literaturu na filozofické fakultě v Brně. V roce 1959 dosáhl hodnosti kandidáta filologických věd, o několik let později (r.1963) byl jmenován docentem pro italskou literaturu.